

**Türkiye ile Macaristan arasında 24 şubat 1943 tarihinde akit ve imza edilen
Ticaret ve Tediye Anlaşmasının tasdiki hakkında kanun**

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm: 15 . VII . 1943 - Sayı: 5456)

No.
4458

Kabul tarihi
7 . VII . 1943

BİRİNCİ MADDE — Türkiye ile Macaristan arasında Budapeşte'de 24 Şubat 1943 tarihinde akit ve imza edilen Ticaret ve Tediye Anlaşması ile merbutu protokol ve mektuplar kabul ve tasdik edilmiştir.

İKİNCİ MADDE — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

8 Temmuz 1943

TURKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE MACARİSTAN KRALLIK HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti ile Macar Kırallık Hükümeti,
İki memleket arasında Ticari mübadelelerin inkişafını teşvil ve teşvik arzusuyle;
Aşağıdaki hususları kararlaştırmışlardır:

Madde — I

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti merbut A. I listesinde sayılan Macar menşeli emtiamın, her madde için tahsis edilmiş olan senelik kontenjanlar hadleri dahilinde, Türkiye'ye ithalinin kabulünü taahhüt eyler.

Macaristan Kırallık Hükümeti, kendi canibinden, işbu aynı emtiamın Türkiye'ye ihraçına müsaade eylemeyi taahhüt eder.

Madde — II

Macaristan Kırallık Hükümeti merbut A ve B listelerinde sayılan Türk menşeli emtiamın, her madde için tahsis edilmiş olan senelik kontenjanlar hadleri dahilinde, Macaristan'a ithalinin kabulünü taahhüt eyler.

Türkiye Cumhuriyet Hükümeti, kendi canibinden, işbu emtiamın Macaristan'a ihraçına müsaade eylemeyi taahhüt eder.

Madde — III

Bundan başka Türkiye ve Macaristan ithal ve ihraç ânında Türkiye ve mütekabilen Macaristan'da mer'i bulunan umumî ithal ve ihraç rejiminden istifade edeceklerdir.

Madde — IV

İki memlekette birisinde AI, A ve B listelerinde münderiç emtiadan başka malların da sürü-

mü imkân veya işbu aynı listelerde münderiğ emtiann satılması için daha büyük imkânlar tahassül ettiği takdirde, iki memleket salâhiyettar makamları listelerin genişletilmesi veya bunlarda münderiğ kontenjanların çoğaltılması zmnında yapılacak talepleri hayırhahlıkla tetkik edeceklerdir.

Madde -- V

İki memleket arasında Ticarî mübadelelerden mütevellit tediyeler bugünkü tarihle muza edilen Tediye Anlaşması hükümlerine tevfikân iera olunacaktır.

Madde — VI

İki memleket ticarî emtiası, her iki memleketin salâhiyettar bileünle gümrük idaresinden ithal olunabilecektir.

Madde — VII

İşbu Anlaşma 3 mayıs 1941 Türk - Macar Ticaret Anlaşması ile merbutlarının yerine kaim olacak ve 22 mart 1943 tarihinde, bir sene müddetle, mer'iyete girecektir.

İki Akıt Taraf inkiza tarihinden evvel yeni bir Anlaşma akdi için temasa geçeceklerdir.

Budapeşte 24 şubat 1943
Nickl B. Z. Sanus

A I listesi

Gümrük tarife No. sı	Malın cinsi	Senelik kontenjan
1.5 ve 6	Canlı hayvan	300 baş
66 a	Hayvanî tutkal, her cins	100 ton
71 e	Kimyevî gübreler Süperfosfat hariç	1.500 »
132 b	Sunî ipek, boyalı ve boyasız	30 »
274 den	Nebatî kömür (Charbon végétal)	50 »
281	Sellüloitten maddeler ve diğer plâstik maddeler	50 »
284 a dan	Bois de mine /meşe, karaağaç, kaymağacı	20.000 m ³
285 ve 286 dan	Kontrplâk	50 ton
295 den	Mekik, makara	25 »
302	Ağaç kundura çivisi, diş hıtalı	200 »
307 b,e,d	Fırça ve süpürge	10 »
324	Sargılık kâğıt /bütün pozisyon	1.000 »
328	Matbaa ve gazete kâğıdı ve yazı kâğıdı /bütün pozisyon	2.500 »
330	Kopya ve yazı çoğaltma kâğıtları /bütün pozisyon	15 »
335	Hassas kâğıt /bütün pozisyon/	100 »
341 a,b,c	Karton	350 »
417	Sargılık kendirden bez	200.000 M.

Gümrük tarife No. sı

Malın einsi

Senelik kontenjan

Gümrük tarife No. sı	Malın einsi	Senelik kontenjan
417	Sargılık textiltten bez/ % 40 kendir, % 60 kâğıt/	500.000 M.
465 b	Manyezit	50 ton
471	Porselen, tebeşir, kaolin, v s.	300 »
476 b	Çark, eğe, bileği ve diğer eşya	25 »
477 b,c,d,h,v den	Asbestos (Amyant) eşya	50 »
481 e	Ateş tuğlası ve kiremidi	6.000 »
483	Çini ve porselenden döşemelik tuğla	400 »
485	Çini ve porselenden eşya /banyo, lâvabo, v s /	250 »
488	Çiniden, porselenden alâtı elektrikiye ve aksamı/bütün pozisyon	300 »
489	Porselenden diş	1 »
505	Müteşehhip lâmbalar	150 »
492-500	Camlar	700 »
501-515	Mamulâtı züccaciye	300 »
519 a,b/	Beton demiri, profil demiri, fulmasin, levhalar, sac, sac	
520 a,b/	çember	6.900 »
522 a-1/		
523 a-1/		
521	Ray, demiryolu için yastık ve parçaları	400 »
524-527	Demir ve çelikten tel, kablo, ve halat	500 »
528 a,b	Demir zincir	100 »
529 dan	Dikişsiz borular	500 »
529 dan	Fonttan demir veya çeliktenküçük, boru, her nevi rapti yeleri ve bunların kapakları	1 500 »
531	Demir, font'dan eilâsız, boyasız kaba mamulât, demiryolu işaretleri ve makasları	1.000 ton
532,533	Çivi, vida ve saire /bütün pozisyonlar/	700 »
538,539	Her nevi demirden el alâtı, saplı veya sapsız bıçakçılık eşyası	500 »
530.534-537,/	Diğer demir ve çelik eşya, kalorifer kazan ve üstüvaneleri, font'dan banyolar	2.000 »
541-543,545,/		
546,548 550,/		
552,		
555-568	Bakır ve bakır halitasından mamul eşya	600 »
569 e,h-1	Alüminyumdan eşya	100 »
570 573	Kurşun ve halitaları	50 »
574-576	Çinko ve halitaları /çubuklar haric/	1.500 »
598	Havagazı, elektrik ve su saatleri v s /bütün pozisyon/	150 »
618-619	Telli veya telsiz telgraf ve telefon tesisatı ve bunların teknik aksamı	400 »
627	Cerrahî tesisat malzemesi, ameliyat masası, dişçi koltuk, sandalyası v. s.	35 »
631	Yangın söndürücü, pülverizatör, haşarat öldüren âletler ve bunların aksamı	100 »
632	Âlâtı vezniye /baskül, terazi v. s /	300 »

Gümrük tarife No. sı

Malın einsi

Senelik kontenjan

648-651,657./ 658,660,665./ 666,666,II,/ den	Buhar kazanları, lokomotifler ve türbinler, traktörler, motörler, mensucat makineleri, dikiş makineleri, her nevi makine âletleri, her nevi tulumbalar, değirmen makineleri, müberritler v. s. bu makinelerin aksamı ve yedek parçaları	850 »
652	Elektrik motörleri ve aksamı	250 »
653-654	Akümülatör, pil, elektrot, vale	100 »
664	Ziraat makineleri	250 »
681 b den	Maden vagonetleri	1.000 »
700-709	Boyalar /bütün pozisyonlar/	200 »
710 z	(Gayri saf karbonat dö potas	100 »
718	Kalsiyom emlâhı, karbür dö kalsiyum dahil	750 »
72'	Alüminiyüm emlâhı	500 »
754	Hâmızlar	6.000 »
757	Şap /krom şapı müstesna/	200 »
710-805	Tıbbi ve kimyevi müstahzarat	500.000 türk lirası
768	Aseton kolodyon	20 ton
806-853	Tababette müstamel hulâsalar alkoloitler ve kimyevi sınavi müstahzarat	750.000 türk lirası
	Diğer emtia	2.000.000 »

A - Listesi

Macaristan'a ithal edilecek Türk emtiasının listesi

Macar Gümrük Tarife No. :	Malın einsi	Senelik kontenjan
722	Döküm	
724	Çelik bloklar	21.000 ton
773 den	Bakır	300 »
183 den	Tiftik	1.000 »
187 den	Küçükbaş hayvan derileri (İşlenmemiş)	1.000.000 aded
223	Palamut ve trilo (tırnak)	6.000 ton
408	Palamut hulâsası	500 »
68 den	Susam	3.750 »
65	Haşhaş tohumu	200 »
68 den	Keten tohumu	1.000 »
68	Ayçiçeği tohumu	1.000 »
102	Yerfıstığı	500 »
66	Kenevir tohumu	200 »

No. 4458

-- 615 --

15 . VII . 1943

Macar Gümrük Tarife No. :	Malıncınsı	Senelik kontenjan
178	Küspe	4.000 » [**]
334 den	Prına yağı	300 » [*]
341	Balmumu	150 »
389 dan	Kitre	100 »
223	Mazi	10 »
	Cehri	10 »
225/b	Meyan	200 »
49	Kimyon	10 »
50	Tefne yaprağı	50 »
97	Acıbadem	20 »
223	Çekirdek	50 »
223	Yemiş kabuğu	5 »
223	Ihlamur	2 »
29 b ve	Balık: taze, salamuralı, tuzlu ve	
168	tütsülenmiş	50 »
12	Barsak	150 »
188	Boynuz, kemik ve döküntüleri	500 »
189	Deri kazıntısı	150 Ton
213	Kenevir üstüğü	100 »
564	Kenevir ipliği	100 »
207	Pamuk döküntüleri	200 »
228	Pamuk paçavrası	50 »
228	Yün paçavrası	100 »
225 a	Afyon	5 »
939	Zımpara	35 »
246	Amyant	200 »
352	Sıgala yağı	50 »
244	Kurşun cevheri (minere, filiz)	2.500 »
436 a	Cıva	750 kilo
426	Gülyacağı	25 »
191	Sünger	30 ton
	Diğer emtia	500.000 Türk lirası

[**] Nisan ayından itibaren kullanılmak üzere.

[*] Sülfür dö karbon ve petra - klorür dö karbon ithalatından sonra.

B - Listesi

Macaristana ithal edilecek Türk emtiyasının listesi

Macar gümrük tarife numarası	Malın einsi	Senelik kontenjan
123	Tütün	2.000 Ton
88 den	Kuru üzüm	2.000 »
89 b	Kuru incir ve hurda	3.000 »
98	Fındık	5.000 »
95	Şam fıstığı	50 »
603 den	Halı	100.000 Türk lirası

TÜRKİYE CUMHURİYETİYLE MACARİSTAN KRALLIĞI ARASINDA TEDİYE ANLAŞMASI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümetiyle Macaristan Krallık Hükümeti iki memleket arasındaki tediyeleri aşağıdaki hükümlere tevfikân tanzim etmek hususunda mutabık kalmışlardır :

Madde — 1

İşbu Anlaşma hükümlerine tevfikân icra kılınacak tediyeler, bugünkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasında ve eklerinde derpiş edildiği şekilde, iki memleket arasında eşya mübadelesine, bu muamelâtta mütevellit masraf ve komisyonlara, imalât ve nakliyat masraflarına, avukat ücretlerine, mahkeme masraflarına, damga resimlerine, Tarafeyn mahkemelerine verilecek teminat akçelerine, Âkit Taraflar millî arazisinde çalışan ameleler tarafından yapılan para irsalâtına veyahut hakikî turistlerin, iş adamlarının, seyyar ticaret memurlarının, ticaret ajanlarının, talebelerin vesairenin masraflarını ödemeğe mahsus irsalâta ait bulunmaktadır.

Kezalik, Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Macaristan Millî bankasının muvafakatiyle işbu Anlaşma çerçevesi dahilinde diğer para münakaleleri de icra edilebilecektir.

Madde — 2

1 nei maddede istihdaf olunan Türk alacaklarının karşılık değeri Macar borçlular tarafından pengö olarak Macar Millî bankasına yatırılacaktır. Macar Millî bankası bu mebalîği Türk lirasına tahvil edecek ve bunları tahsilâtın icra edildiği gün Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası namına 1 haziran 1941 tarihinde açılan aşağıdaki faizsiz hesapların matlubuna kaydeyliyecektir.

a) Bugünkü tarihle imzalanan Ticaret Anlaşmasına merbut (A) listesinde sayılan Türk mallarının karşılık değerine ait mebalîğ ile aşağıdaki (B) fıkrasında istihdaf olunan mebalîğ hariç olmak üzere, işbu Anlaşmanın 1 nei maddesinde derpiş edilen diğer münakalelere ait mebalîğ bir (A) hesabına;

b) Yukarıda anılan Ticaret Anlaşmasına merbut (B) listesinde sayılan Türk mallarının karşılık değerine ait mebalîğ bir (B) hesabına. Bu şekilde (B) hesabına geçirilecek mebalîğ 5 000 000 Türk lirasıyla tahdit edilecektir. Yukarıda zikredilen haddi aşan lisansların Macaristan tarafından verilmesi yüzünden bu meblâğı müteceviz tahsilât icra edildiği takdirde, bu tahsilâtın yekûnu kliringin (A) hesabına geçirilecektir.

Madde — 3

1 nei maddede istihdaf olunan Macar alacaklarının karşılık değeri Türk borçlular tarafından

Türk lirası olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası na yatırılacaktır.

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası tahsil edilen mebalığın % 70 ini Macar Millî bankası namına 1 haziran 1941 tarihinde açılmış olan faizsiz Türk lirası üzerinden tutulan (A) hesabına ve mütebaki % 30 unu bir (B) hesabına tahsilâtın iera edildiği gün kaydeyliyecektir.

Bu tevzi, Macar Millî bankasının (B) hesabına kaydedilen mebalığın yekûnu 5 000 000 Türk liralık bir miktara vardıktan sonra durdurulacaktır. Bu andan itibaren Macar alacaklarının karşılık değerinin heyeti unumiyesi Macar bankasının (A) hesabına kaydedilecektir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Macar Millî bankası işbu Anlaşma ile derpiş edilen iki (B) hesabının tasfiyesi hususunda anlaşacaklardır.

Madde — 4

Macar Millî bankası ve Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası 2 nei ve 3 neü maddelere tevfikân kendilerine yapılan tevdiata ait kredi ihbarnamelerini günü gününe birbirlerine göndereceklerdir.

Kredi ihbarnameleri alâkadâr alacaklıya tediye ierasını mümkün kılacak muktazî bütün izahatı ihtiva eyliyecektir.

Bir alacak, Türk lirası veya pengöden gayri bir nakitle gösterilmiş olduğu takdirde bu para ile yazılı meblâğ dahi yukarıda zikredilen ihbarnamelere derecolunacaktır.

Madde — 5

Türk lirası ile pengö arasındaki muadelet Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ile Macar Millî bankası arasında biltilâf tâyin edilecektir. Bu muadelet, iki paradan bir veya diğerine ait statüde esaslı bir tebeddül vukua gelmedikçe, işbu Anlaşmanın meriyeti müddetince sabit kalacaktır.

Muadelette bir değişiklik iktiza eylediği takdirde yeni muadelet kliring hesaplarının bakıyelelerine tatbik olunmıyacaktır.

Pengö veya Türk lirasından gayri para ile muharrer Türk ve Macar alacakları evveleminde Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası ve Macaristan'da Macar Millî bankasının tahsil günündeki resmî kur üzerinden ithalâtçı memleketin millî parasına tahvil edilecektir.

Madde — 6

Macaristan'da, Macar Millî bankası ve Türkiye'de Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası marifetiyle her memleketin millî parası üzerinden alacaklılara yapılacak tediyeler, 2 nei ve 3 neü maddelerde derpiş olunan tevdiatın tarih sırasıyla ve mezkûr maddelerde işaret edilen hesapların mevcudu haddi dahilinde, iera olunacaktır.

2 nei ve 3 neü maddelerde derpiş olunan (A) hesaplarından birisinin mevcudu gayrikâfi olduğu takdirde iki ihraç bankası biltilâf aralarında bir röpor muamelesi akdetmeği derpiş edebileceklerdir.

Madde — 7

İki Âkit memlekettten birisi menşeli olup diğer memleketin arazisi üzerinde kurulan panayır ve sergilerde teşhir edilen ve satılan mahsulâtın bedeli, mevzuubahis panayır veya sergilerin kurulduğu memleketin mevzuatı tarafından bu maddelerin girişine ve satışına müsaade edilmiş bulundukça, işbu Tediye Anlaşması hükümlerine tevfikân ve tarih sırası haricinde tesviye edilecektir.

Aynı veçhile bu panayır ve sergilere iştirak masrafları da tarih sırası haricinde tesviye olunacaktır.

Madde — 8

Seyyahin masraflarına müteallik tediyeler iki ihraç bankası tarafından tarih sırası kaydına tabı

tutulmaksızın icra olunacaklardır. Şurası mukarrerdirki, bu tediyeler iki memleketten her birinin dahili rejiminde derpiş olunan günlük âzami miktarı geçemeyecektir.

Madde — 9

İki banka, işbu Anlaşmanın iyi işlemesi için alınması lâzımgelen teknik sureti tesviye üzerinde, aralarında anlaşacaklardır.

Madde — 10

Macar Milli bankası ve Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasının müsaadesiyle hususî takas muameleleri yapılabilir olacaktır.

Madde — 11

Şurası tasrih olunur ki, işbu Tediye Anlaşmasının Ticari Mübadelelere müteallık hükümleri, ancak iki memleketten biri menşeli olup diğer memlekete, icabeden rüsum ve tekâlif tediye edilerek dahili istihlâki için, fiilen ithal edilmiş bulunan eşyaya taallûk eder.

İşbu Anlaşma hükümleri transit eşya ticaretine tatbik olunmaz.

Madde — 12

İki Hükümetten her biri, İşbu Anlaşmanın tatbikini temin için, kendi mevzuatına göre, muktazi tedbirleri alacaktır.

Madde — 13

İşbu Anlaşmanın inkizasında diğer memleket nezdindeki kliring hesaplarından lehinde bir bakiye kalmış bulunan iki memleketten birinin ithalâtçıları bu bakiyenin itfasına kadar işbu Anlaşma hükümlerine göre ithalâtçıların karşılık değerini tevdiye devam edeceklerdir. Aynı suretle kredi ile yapılan veya işbu Anlaşmanın inkizasından evvel bu veya diğer taraftan sebedilmiş bulunan emtia bedeli de 2 ve 3 nolu maddelerde derpiş olunan kliring hesaplarına tevdiye devam olunacaktır.

Madde — 14

İbu Anlaşma 22 mart 1943 de meriyete girecek ve bugünkü tarihle imza edilen Ticaret Anlaşmasının aynı mer'iyet müddetini haiz olacaktır.

Budapeşte'de 24 şubat 1943 tarihinde imza olunmuştur.

Nickl

B. Z. Sanus

<i>Cumhuriyet Reisliğine yazılan tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	8 . VII . 1943 ve 1/74
<i>Bu kanunun neşir ve ilânının Başvekilliğe bildirildiğine dair Cumhuriyet Reisliğinden gelen tezkerenin tarih ve numarası</i>	:	8 . VII . 1943 ve 4/612
<i>Bu kanunun müzakerelerini gösteren zabitların cilt ve sayfa numaraları</i>	:	Cilt Sayfa
	:	2 82
	:	3 136
	:	4 9:10,64,64,65,72:75